



adwokat

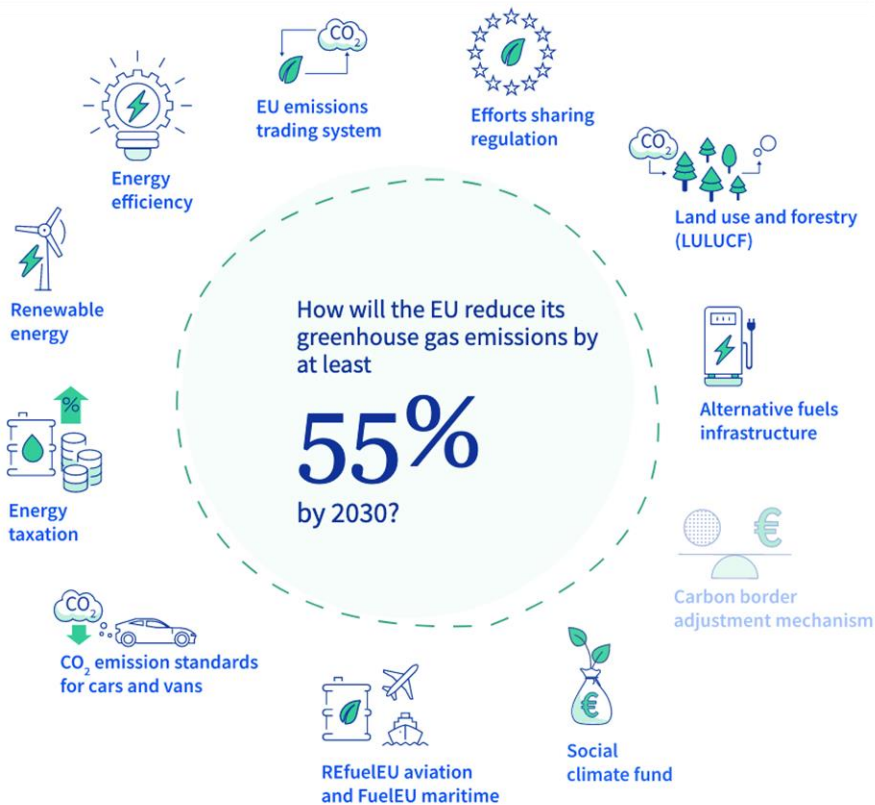
Katarzyna Wolny-Tomczyk

Fit for 5, czyli Fit for 55 na miarę polskich możliwości

14. Konferencja Paliwa z Odpadów,
11-13 czerwca 2024 r. Zawiercie



Fit for 55



Fit for 55 to pakiet legislacyjny, którego głównym celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o **55% do roku 2030** (w odniesieniu do roku 1990) oraz osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050.



Fit for 55

Pakiet „Gotowi na 55” to zestaw wniosków ustawodawczych mających zmienić i uaktualnić unijne przepisy oraz ustanowić nowe inicjatywy, tak by polityka UE była zgodna z celami klimatycznymi ustalonymi przez Radę i Parlament Europejski.

Pakiet ma stanowić spójne i **wyważone** ramy realizacji unijnych celów klimatycznych i:

- ✓ zapewnić **sprawiedliwy** społecznie charakter transformacji,
- ✓ utrzymać i zwiększyć innowacyjność i konkurencyjność unijnego przemysłu, a równocześnie zagwarantować **równość szans** względem podmiotów gospodarczych z państw trzecich,
- ✓ umocnić pozycję UE jako lidera globalnej walki ze zmianą klimatu.



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów



W Polsce co roku wytwarzane jest około **6-6,5 mln ton frakcji kalorycznej z odpadów** – odpadów, których zgodnie z prawem nie możemy składować, nie da się też tych odpadów poddać recyklingowi opłacalnemu ekonomicznie i środowiskowo (ilość energii potrzebna do tego recyklingu jest większa niż pozytywny wpływ na środowisko).

Wspomniana frakcja energetyczna nadaje się jednak do produkcji paliw z odpadów, celem ich energetycznego wykorzystania.



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów

W Polsce odpady mogące podlegać termicznemu przekształceniu obecnie wykorzystuje się głównie w:

- ✓ Instalacjach termicznego przekształcania odpadów komunalnych (około **1,7 mln ton** na koniec 2024 r. – przy uwzględnieniu powstających i rozbudowujących się ITPOK-ów [Gdańsk, Olsztyn, Warszawa])
- ✓ cementowniach (zazwyczaj 1,7 mln ton, ale w 2023 r. jedynie około **1,5 mln ton**),
- ✓ część odpadów wywożonych jest za granicę do tamtejszych elektrociepłowni i ITPOK-ów (przewidujemy **nie mniej niż 0,5 mln ton** w 2024 r.).



Wykorzystanie odpadów na cele energetyczne

Związek Producentów Paliw z Odpadów i Biomasy stworzył koncepcję, której głównym założeniem jest wykorzystanie frakcji kalorycznej z odpadów na cele energetyczne w formie paliwa, które zgodnie z obowiązującymi przepisami (ustawa o OZE) uznane byłoby za odnawialne źródło energii.

- ✓ trzeba szerzej spojrzeć na źródła energii odnawialnej,
- ✓ w szczególności zwrócić uwagę na energię z odpadów oraz na mocno niedoceniane **ciepło odpadowe**.



Ciepło odpadowe

Ciepło odpadowe to, krótko mówiąc, niewykorzystana energia cieplna oddawana do otoczenia, powstała najczęściej w procesach przetwarzania energii w urządzeniach energetycznych.

- ✓ Ciepło odpadowe jest jednym z najbardziej niewykorzystanych źródeł energii na świecie.
- ✓ Problem wykorzystania ciepła odpadowego jest niezmiennie istotny z uwagi na jego niewykorzystany potencjał.



Ciepło z odpadów = ciepło odpadowe

Należy podjąć wszelkie możliwe działania zmierzające do wypracowania modelu energetycznego wykorzystania paliw z odpadów i biomasy, zakładający zastosowanie znaku równości pomiędzy „ciepłem z odpadów“ a „ciepłem odpadowym“



Ciepło z odpadów = ciepło odpadowe

- ✓ Chodzi o to, by spalanie energetycznego paliwa zastępczego oznaczało powstanie ciepła odpadowego.
- ✓ W takiej sytuacji mielibyśmy bowiem do czynienia z jednej strony z **ciepłem zielonym** (część bio – co najmniej 51% biomasy odpadowej w paliwie) oraz z **ciepłem odpadowym** (część nie-bio – co najwyżej 49% składu energetycznego paliwa zastępczego)
- ✓ Regionalna gospodarka odpadowa w Polsce zakłada wykorzystanie ciepła odpadowego w postaci dawania energii cieplnej do otoczenia (wprowadzenie do sieci ciepłowniczej).



Ciepło z odpadów = ciepło odpadowe

Opisane rozwiązanie polegające na zrównaniu ciepła z odpadów z ciepłem odpadowym przyjęto w Austrii. Wiedeń posiada cztery kotły fluidalne do spalania 100% powstających w Wiedniu osadów ściekowych (w jednym z nich spalane są również odpowiednio przygotowane odpady resztkowe) oraz dwa piece obrotowe do spalania odpadów niebezpiecznych, w tym medycznych (także spoza miasta). Wytworzonym w procesie fermentacji gazem zasilane są generatory prądotwórcze z odzyskiem ciepła, co zapewnia jego energetyczne wykorzystanie.

Trzeba wykorzystać energię, która w innym przypadku będzie po prostu zmarnowana, a tym samym zwiększyć wydajność w gospodarce i obniżyć ceny energii dla konsumentów.



Fit for 5

W nawiązaniu do unijnego programu „Fit for 55”, koncepcję została nazwana „Fit for 5”. **Dlaczego taka nazwa?**

Chodzi o to, aby w ciągu **pięciu najbliższych lat** uwolnić energię, która „drzemie” w odpadach, a powinna być przez nas wykorzystywana.

Nazwa pakietu nawiązuje do wyznaczonego w unijnym programie „Fit for 55” celu redukcji emisji o 55%. Powyższy program stawia jednak bardzo ambitne cele, których osiągnięcie będzie niezwykle trudne i czasochłonne.



Fit for 5

Do tego czasu polska energetyka **musi** ograniczać emisje, inaczej produkcja energii będzie coraz droższa.

Koncepcja „Fit for 5” stanowi rozwiązanie na polską miarę, które można wprowadzić „od ręki” i teraz jest na to odpowiedni czas.



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów

- ✓ Ze względu na szereg problemów, z którymi spotykamy się od dłuższego czasu, konieczne jest rozwiązanie „na już”, które mamy w zasięgu ręki.
- ✓ Frakcja kaloryczna z odpadów doskonale zastępuje kalorycznie stale wyczerpujący się węgiel, który ze względu na bezpowrotne odcięcie rosyjskich źródeł zmuszeni jesteśmy sprowadzać z bardziej odległych krajów.
- ✓ Takie rozwiązanie nie jest jednak dobre nie tylko ze względu na ogromne koszty, ale również na brak kompatybilności kalorycznej tego surowca z polskimi potrzebami.



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów

- ✓ wzrastające koszty zagospodarowania odpadów, brak stabilnych cen energii elektrycznej i ciepła
- ✓ konieczność rezygnacji z tradycyjnych paliw kopalnych, celem osiągnięcia neutralności klimatycznej
- ✓ dynamiczny rozwój „szarej strefy” związanej z nielegalnymi miejscami deponowania odpadów

Te problemy wciąż są marginalizowane, a trzeba je rozwiązać już teraz.



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów

Ważnym działaniem jest wykorzystanie istniejących kotłów ciepłowni i elektrociepłowni tak, aby można było paliwa z odpadów i biomasy spalać lub współspalać z tradycyjnymi paliwami kopalnymi.

Co istotne, proponowane rozwiązanie można wykorzystać w części istniejącej infrastruktury!



Poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu

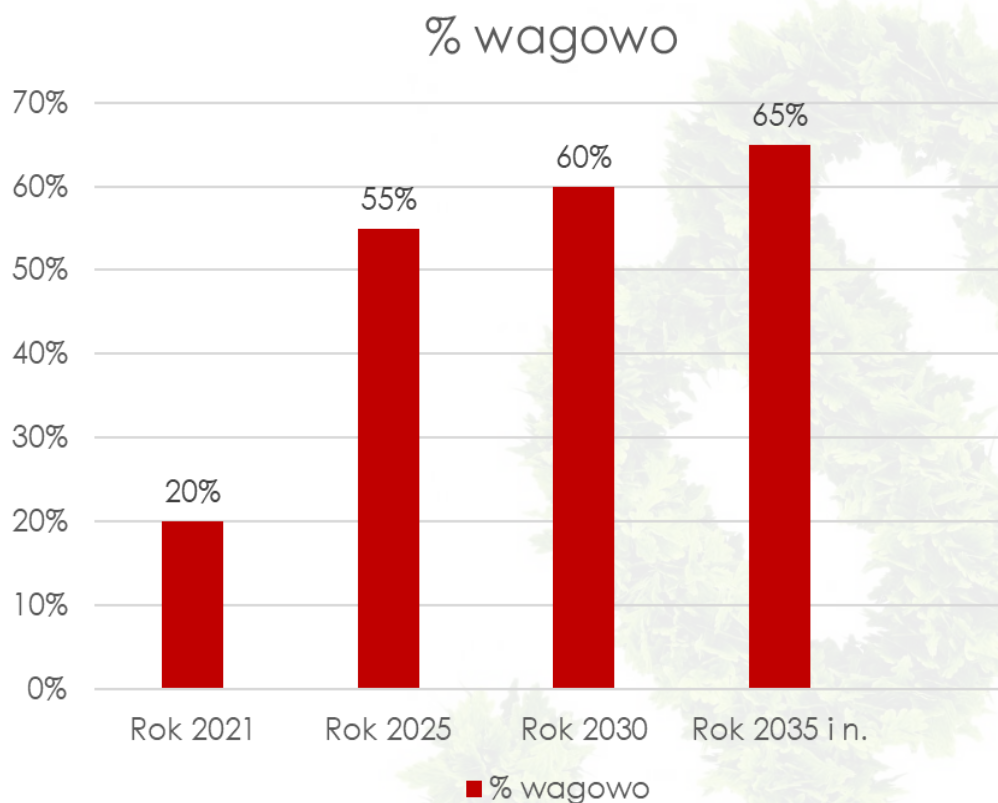
Dodatkowo jak wiemy, Polska zobowiązana jest do osiągnięcia określonych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, które największą dynamikę wzrostu – o 20% osiągały na przestrzeni lat 2022-2024.

Już w tym roku gminy zmuszone są osiągnąć zawrotny poziom 45%, a jak wiadomo cel (póki co) ostateczny jest jeszcze bardziej ambitny – 65% wagowo w 2035 roku i latach następnych.



Poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu

Rzeczywistość pokazuje, że osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i poziomu recyklingu wynoszącego 25% wagowo za rok 2022 było zadaniem niemożliwym do realizacji przez większość polskich gmin, co nie napawa optymizmem na kolejne lata.





Poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu

- ✓ Wydaje się (a przynajmniej na to wszyscy liczymy), że wprowadzenie ROP i systemu kaucyjnego spowoduje, że Polska zacznie osiągać wymagane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (lub poziomy chociaż zbliżone do wymaganych).
- ✓ Czekaając na wejście w życie ww. regulacji, warto niezwłocznie wdrożyć wspomniany 5-letni okres projektu „Fit for 5” w którym skupimy się na eksploataowaniu odpadów, które nie są dotychczas efektywnie wykorzystywane.



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów

- ✓ Aby osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r., musimy skupić się na działaniach zmierzających do **uwolnienia taniej energii**.
- ✓ Taniej i odnawialnej, a taką energią jest energia powstała wskutek energetycznego wykorzystania **paliw z odpadów i biomasy**.
- ✓ Wykorzystanie potencjału energetycznego paliw z odpadów i biomasy jest realnym rozwiązaniem wielu problemów ekologicznych, ekonomicznych i środowiskowych, z którymi borykamy się na poziomie lokalnym (gospodarowanie odpadami komunalnymi należy do obowiązkowych zadań własnych gminy).



Zagospodarowanie frakcji kalorycznej odpadów

- ✓ Konieczne jest wprowadzenie swoistego rodzaju derogacji, która umożliwi **energetyczne wykorzystanie potencjału energetycznego odpadów** przez następne **pięć lat**, uwalniając nasz kraj od tradycyjnych paliw kopalnych.
- ✓ Proponowany 5-letni okres funkcjonowania wspomnianego mechanizmu łagodzącego powinien być potraktowany jako okres przejściowy do czasu, gdy Polska zmodernizuje i dostosuje funkcjonujące źródła spalania paliw (ciepłownie i elektrociepłownie) do BATów, przybliżając osiągnięcie neutralności klimatycznej kraju.



Dziękuję za uwagę!

W razie jakichkolwiek pytań, wątpliwości,
konsultacji, proszę o kontakt:

adwokat Katarzyna Wolny-Tomczyk

ECO LEGAL Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych

tel. 609 678 886, e-mail: k.wolny-tomczyk@ecolegal.pl